

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet“ közlönye.

Szerkesztői szállás:

Szent-Miklós-utca 791. sz. hová a lap szellemi részét illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

A ref. főtanoda könyvnyomdája, hova az előfizetési pen-
zek és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor vagy annak térfogata 6 kr: bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

A hirdetési díjak előre fizetendők.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal.

Buda-Pesten:

Braun Ede ur hirdetményi ügynöksége,

(József-tér, 10. sz. I. emelet.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész lven.

ELOFIZETÉSI ÁR:

Félévre 3 frt.

Negyedévre 1 „ 50 kr.

M.-Vásárhely, 1875. okt. 26-án.

A reménység egyesek és nemzetek életében azon nevezetes tényező, mely kitartásra, s ha kell ernyedetlen küzdelemre is fokozza az erőt, s annak ruganyosságát lankadni nem engedi. Nekünk volt már alkalmunk többször remélni, s fájdalom reményeinkben csalatkozni is! Vajha jövőre hazánk és nemzetünk sorsa iránti reményeinkben megerősödhetve, elérhetnők azon biztos révpártot, melyen csak előre tekintve, sikeresen munkálhassuk azon állapotot, mely részünkre az európai népes-ládok között becsülést és tiszteletet fog biztosíthatni.

Ezen óhajással s azzal kapcsolatos újabb reményekkel szemléljük az eseményeket, melyek hazánk és nemzetünk életének utóbbi korszakában mondhatni csoportosan jelentkeznek, s melyeknek hordereje és fontossága egymással folytonosan versenyez.

A megpróbáltatás napjai nem tűntek el tanúság és eredmény nélkül egyszer sem, s a saját kárunkon való okulás rendre rendre szoktatni kezd az azon irány felé törekvésre, mely több és több sikeres eredményességet biztosítani ígérkezik.

Parlamentünk és kormányunk jelenlegi magatartása, a tettek terén tanusított erélye új és talán mondhatjuk az edigieknél alaposabb és biztósabb reményekre jogosítanak. Az ábrándozás fátylai kezdenek foszladozni s kezdjük látni alakját azon valaminek, melyből hazánk és nemzetünkre jólétnek és meglegedésnek kell áramlani.

Vajha ez iránti reményeink teljesedését minél előbb megérhetnők!

Alkotmányos életünk megnyíltával s felelős kormányunk megalakulásával s az idő során a kormányunkban történt változásokkal maguk a körülmények ösztönöztek újabb meg újabb reményekre, melyek nem csekély mértékben acélozták erőinket a munkában és küzdelemben.

Ha valaha azonban, most van alapos okunk remélni, még pedig remélni a lehető legtöbb jót. Parlamentünkben ugyanis eddigelő oly számos tagból álló hatalmas párt még nem támogatta a kormányt, mint a milyen a jelenlegi szabadelvű párt s a nehéz körülmények dacára kormány még nem birta annyira a közbizalmat, mint a mostani. Ezért jelezzük mi alaposnak a reményt és várakozást, mely jelenleg törvényhozótestületünk és kormányunk nyomdokait kíséri, s melynek kielégítése egyet fog jelenteni hazánk s nemzetünk jövőjének hosszú időre kitartó biztosításával.

Most, midőn a kormányunk újjaalakításával történt személyváltozás hírét vesszük, nem tehetjük, hogy kifejezést ne adjunk a fölötti örömünknek, hogy az semminemű rázkodást nem vont maga után. Csendesen és mégis nagyjelentőségi ered-

ménnyel történt az meg. S az eredmény nem volt meglepő, mert mint előre tudtuk, annak a tények kérlelhetetlen logikája szerint úgy és nem másként kellett történni. A változás különben nem is lényeges, mert a kormány tagjai ugyanazok, kik voltak, s csakis a vezetés lett a kormány azon tagjára bízva, kinek a mai helyzet megteremtésében legnagyobb része volt. A bizalom és ragaszkodás tehát, mely eddigi működéseért méltán környezé, jövőre jogosultan mondja magáénak a gondviselés ezen választottját, ki, mint kormányelnökünk hivatalva van a tettek egész sorozatának elvégzésére s a haza és nemzet érdekében a legfontosabb szolgálatok teljesítésére.

Tudjuk, hogy még mindig sok akadálylyal kell küzdeni annak, ki ilyszerű nevezetes elhivatásra vállalkozik, de az ország lakói legnagyobb részének megnyugtatója s a kormányzás munkájának eredményessége és sikeresítése követelte annak megtörténtét; s a ki arra elszánta magát: a népek millióinak halálját fogja kiérdemelni a jó eredményekért.

A lelépést miniszterelnök államférfiúi bölcsesége és lovagiassága közbeccsülés és tisztelet tárgya, az új miniszterelnöknek az említett tulajdonságok mellett ösmert tájékozottsága, ernyedetlen buzgósága és erélye biztos gárantiája a személyéhez kötött reményeknek. Egyik jelest váltotta fel a másik, de a nélkül, hogy egymást továbbra is támogatni megszűnnének, mely körülmény a remény fokozódását még gyarapítja.

Most már parlamentünkön a sor, hogy tevékenységével a csakis elnökében megváltozott kormányt továbbra is kellően támogassa s meghozza munkásságával a hazának azon áldozatot, melyet az méltán megvárhat.

Teljes meggyőződésünk, hogy kormányunkon mi sem fog mulni, s a parlament támogatása mellett képes lesz hazánk ügyeit rövid idő alatt rendezni, s Magyarország lakosságának a parlamenti kormányforma iránti ragaszkodását a legmagasabb fokra fejleszteni.

Ilyen meggyőződésben üdvözljük kormányunkat jelenlegi új alakjában s kívánjuk, hogy a gondviselés segítse a nagyfontosságú feladat és az alapos remények sikeres megoldásában.

Olaszország és műkincsei.

(Folytatás.)

Minden idők legnagyobb mesterei diszitették a most következő korszakot, kik csanem egyidőben élván a négy iskolának fejei is lettek és a festészetet a legmagasabb tökélyre emelték.

Nagyon sokat lehet köszöni az akkori kor pápáinak és fejedelmeinek: II. Gyula X. Leó, I. Ferenc és másoknak, kik valóban tele márkával szórták az aranyat, hogy a művészet emelkedjék; de a szeszélyes végzet is közreműködött, összehalmozván e században a lángeszű szülőtteket.

Leonardo da Vinci, Giorgione da Castel Franko, Michel Angelo, Buonarrotti, Titian Vercelli, Rafael Sancio, Correggio Antonio oly nevek, melyek előtt mai napig meghajlott az egész világ és kiknek nyomdokaiba lépett azután egész legiója a művészeknek, hogy műveikhez Európa minden országaiból elzarándokoljanak a szellemi kincset keresők, vagy néha a halhatatlanságra vágyakozók.

És ezen egy századnak annyi festő királya közt mégis mily nagyság az egyetlen egy meteorban: Rafael Sanctióban.

A festészetnek e fejedelme megérdemel néhány sort e cikksorozat közt is.

Született 1483. április 6-kán Urbino várossában. Atyja festő volt és fia már 11 éves korában e művészetben kitűnt, a midőn árvaságra is jutott; gyámja egy híres festőhez: Pietro Peruginóhoz adta iskolába, kinek csakhamar elsajátította modorát, úgy, hogy mestere műveit az övétől alig lehetett megkülönböztetni. Ez időből valók művei: Krisztus a keresztfán lőrd Wardnál Londonban, Krisztus feltámadása, Mária koronáztatása a Vatikánban és egy alvó fiatal lovag, kinek álmában megjelennek a harc, tudomány és az érzékiség istennői, kiki magához édesgetvén; de egy hátmegett kiemelkedő bábérfa az alvó ifjut a csáboktól megóvjá. (E mű a londoni nemzeti múcsarnokban van.)

Johanna Sora hercegnő teljesíteni kívánván Rafael hő óhaját Flórenczben magát kiképezhetni, ajánlólevelekkel ellátta és e városban nyílt alkalma Michel Angelo, Leonardo de Vinci és másokkal érintkezésbe jönni és magát tovább kiképezni, hol sok fesménye megtalálható.

1506-ban az urbinói udvarnál fényes körbe jutván nemcsak szellemi magasabb kiképeztetést is nyert, hanem a sirig igazi hű barátokat is,

Újból Flórenczbe menvén, itt Fra Bartolommeotól tovább tanult, míg 1508 ban II. Gyula pápa Rómába hivta.

Itt nyílt már most Rafaelnek tér nagy szellemét kifejezhetni. A nevezett pápa és X. Leó utódja számtalan művekkel ékítették általa Rómát, melyekről a maga helyén említést fogunk tenni, itt csak egy párt emelünk ki az ugynevezett della segnatura szabóját a Vatikánnak.

A pápa Rafaelre bízván a festmények tárgyát, ő úgy vélte legjobban eljárni, ha az összes tudomány négy szellemi iránylatát: a hit, bölcsészet, jog és költészet tudományát legkitűnőbb mozzanataiban fogja megörökíteni. Az eszme nagyszerűsége által elragadtatott pápa nemsokára még nagyobb meglepetésre ébredett, midőn egy napon a falfestvények egyikének: a „hittannak“ megtekintésére hivott meg.

A nagy theologiai kép „la Disputa“ czim alatt felső részén a Szentháromságot mutatja az ó- és új testamentum szentjeitől körülvéve, alól a később élt keresztények sorakoznak egy oltár körül, melyen az oltári szentség ki van téve, mellette ülnek az evangelisták, körülvéve tekintélyes egyházi férfiakról és ezek közt Dante Savonarola is. Távolabb térre borulva nép látszik és az egyháztól elforduló papi személyek, reformátorok. Az egyház gazdag élete e földön könnyen foghatólag van egy képbe megörökítve (az akkori reformatiót valódi arcképekkel megörökítve).

A második falképnek választott tárgy, a „költészet“ allegorai képét Rafael nem kevesebb sikerrel választotta.

Le van festve a Parnassus, melyet a classicus és az olasz költők elfoglaltak; mindenütt valódi portrait-ok, mely által az akkori kor szellemi élete hiven tükröződik vissza.

Még kellemetesebb és meglepőbb a harmadik kép, a „bölcselet”, melyet az „athenei iskolának” is neveznek. Itt nagyobbára görög philosophusok vannak együtt, Plato és Aristoteles a középben és a többiek úgy rendezve, hogy szellemi áttekintést nyújt történelmi fejlődését a nevezett bölcseletnek megismerhetni.

A negyedik kép a „jogtudomány”, talán találójában nem lehetne ábrázolható.

A falkép, középen egy ablakkal, három mezőre van osztva; a felső mezőn az óvatosság, mértékletesség és az erő allagorai alakjai az igazsággal összefűzve az igazságszolgáltatás négy főbb erőit tüntetik elő; az alsó mezőkön balról Justinian császár Tribonianusnak átadja a római jogot; jobbról X. Gergely pápa kézbesíti a consistorium ügyvédjének a decretaliákat.

Ha Rafael mesternek nevezzük, mert ezen érzékelig alig fogható négy magasabb tudományt oly könnyen foghatólag előnkbe állította, úgy nem kevésbé bámulásra ragadó a mesteri kéz, mely nagyszerű elrendezéseivel, a jellemek tökélye és mélységével és a rajz és festés remek szépségével ily eszményt testesíteni tudott.

A „Disputa”-nál a protestáns néző a szakadárokat, az ultramontán a vatikán bölcseit követi s mind a ketten egyiránt el vannak ragadtatva a kép nagyszerűségétől, a nélkül, hogy sérelmet éreznének, mi a festőnek magas politikai szelleméről tanuskodik.

A jogtudománynál keressük az élet emlékeit.

A költészethez oda kívánczunk a Parnassusra és a bölcsek között az antik ruhák sancta simplicitását irigyeljük.

A második szobában az emberi nem és a kereszténység irányában tanúsított isteni kegyelmet tüntette fel Rafael 4 képében.

Az Isten megjelenését Noénál, a hol az emberi nem fenntartását megígéri; Ábrahám áldozatát, Jákob álmát és a midőn az Isten Mózesnek a tüzes bokorban megjelenik.

A harmadik szobában mind a három falfestmény egy-egy Leó pápának történelmi nevezetességeiről van alkotva.

Az egyikben III. Leó megkoronázza Nagy Károlyt, a másodikban Nagy Károly esküt tesz az evaangeliumra, a harmadikban IV. Leó ájtatos imái folytán a saracénusok hajói az ostiai kikötőben, a közbejött szélvész miatt elsüllyedtek.

Rafael, mint építész és szobrász is kitűnt úgy a Sz. Péter templománál, valamint a Vatikán egyik udvaránál, mely a legszebbnek mondható — és Jónás szobránál.

Rafael azon nagyszerű eszmével foglalkozott, hogy a régi Rómának tervét az alapok kiásatása által elkészítse; e munkájához hozzá is fogott, de 1520-ban a kiásatások munkálatainál hűlést kapván, április 6-án Róma

és az egész világ mély bánatára 37 éves korában elhalt. Pantheonban nyugsznak porai.

Ha e terve sikerült volna, úgy tekintetbe véve eleven képzelőtehetségét, ama mély tudományt, melylyel az antikot felölelte, mint ő előtte senki más; akkor, daczára azon számtalan vandalizmusnak, melylyel némely fejedelmek, vagy hadvezérek Róma falai közt grassáltak, a legmegközelítettebb képét bírónk a hajdani Rómának; de így képzeletünk a homályban dereng és a mit Rafael utódjai e téren alkottak, azokon hiányzik a mester lánglelkű kinyomata.

Ama sphericus dícsőfény, mely Rafaelt minden idők felett, lekorunkig, ékíti, ép úgy művészi tulajdonságainak szelleme, nagyságának jellege, nemességének és szeretetreméltóságának, mint azon szerencsés körülményeknek köszönhető, melyek befolytak, hogy mindezen természeti adományok ugyanazon korban juthassanak tökélyre, a melyben a festészet is non plus ultráját ünnepele és mely egyszersmind úttörője is volt egy oly civilizációnak, a melyben a nemzetek óriási haladásuk teszi biztosítottá az elért vívmányokat.

Ritkán létezett ember, a ki magamagában oly összhangzásban és kinek szeretetreméltósága ép oly hatalmas lett volna, mint a komolyság, a melylyel a tökély felé törekedett, és ki a lét frissességével és a földiek szépsége feletti örömeivel egyenlő lépésben nemesítette volna a szellem emelkedését.

Ezen benne lakozott harmónia kifejezést nyer, az érzékekre és a szemnek oly kellemes hatású arányossága és folyékony vonásaiban a világítás és árnyalatoknak kezesetlenségében és a színek helyes felosztásában, mely egy magasztos egység elvei szerint elégít ki bennünket.

Egy művésznek sem volt még szebb és szabatosabb rajza, arczképei a legtisztább és a lények legbelsőbb rétegéig beható hű kifejezést mutatnak.

Magamagát is festette, mely most legszebb ékítőnye a a florenzi tárlatnak.

Azon kitűnő mesterek közt, kiket Rafael hire Rómába csalt és a kik az után utána következtek kiemelendő: Benvenuto Garofalo, Timoteo Vitti és Gaudencio Ferrari; e két utóbbi együtt dolgozott Raffaellal és tulajdonképeni tanítványai voltak: Giulio Romano és Giovanni Francesco Penni, kiket azon meghagyással tett festőszereit örökösseiről, hogy az általa be nem végzett műveket fejezzék be.

Kitűnő tanítványai sorai közt még fölhozzuk Polidoro da Caravaggiót, Maturino és Giovanni da Udine, Perino del Vaga, Vincenzo da San Germiniano, Bagnocavallo, Tomaso Vincitore, Carlo Pellegrino Munari, Andrea Sabatini — Hollandból Bernhard van Orley és Pedro Campanat — kiknek műveivel lépten-nyomon találkozunk a csarnokokban.

A Rafael iskolája még halála után is ragyogott 1527-ig, de V. Károly egyik hadvezére: Bourbon, VII. Kelemen pápa ellen harczolván, midőn Rómát ostrommal bevette és kiraboltatta, a világ minden részeire szórta az ott már meghonosult művészeket.

(Folytatása köv.)

Jogi szemle.

A haszonbérlet jöllehet csak dologhoz jogot szerzett előleges szabályszerű felmondás nélkül a bérleményből kitakarodni, és így az új vevőnek engedni törvény szerint nem köteles.

Ezen elv a fokozatos bíróságok egyenlő ítéletei által kimondatott.

A tényállás következő.

A. megvevén egy ingaillan birtokot, tulajdonjogát 1869. évben telekkönyvileg bekebelezte, s minthogy arra telekkönyvileg semminemű korlátozó dologbani jog bekebelezve nem volt, természetes, hogy az ingaillan birtokba is ohajtott lépni. Ekkor előállott B. azzal, hogy a haszonbérlet czimén tartja birtokában az ingaillan s ámbátor szerződése bekebelezve nincsen, a haszonbéri éveknek letelte előtt, mi csak 1872. őszkor bekövetkezend, azt kibocsátani nem fogja.

Erre A. kénytelen volt perutjára lépni.

A perfolyama alatt az ez esetben érvényben levő ausztriai polgári törvénykönyv szerint kifejtetett:

hogy a dologbani jognak jogszerű birtoka csak a telekkönyvi bekebelezés által nyerhető el (321. §.);

hogy telekkönyvileg bekebelezett tulajdonosnak joga van a birtokból mindenkit kizárni s visszatartott birtokát a birtoklótól visszakövetelni (366. §.);

hogy az ingaillan tulajdonosa jogosítva van tulajdonjogának bekebelezése után birtokba lépni (441. §.);

hogy a tulajdonos csak azon korlátozásokat és terheket köteles átvállalni, melyek telekkönyvileg kitüntetvők (443. §.) és végre

hogy a tulajdonos csak telekkönyvileg bekebelezett haszonbéri szerződést volna köteles respectálni (1095. §.) Minthogy pedig alperesileg vitatott haszonbéri szerződés telekkönyvileg bekebelezve nincsen, az ingaillan birtoknak átadása kéretett.

Az első foku bíróság kimondta, hogy „a haszonbérlet jöllehet csak dologhoz jogot szerzett, előleges szabályszerű felmondás nélkül a bérleményből kitakarodni, és így az új vevőnek engedni törvény szerint nem köteles, ezuttal felperest idő előtti keresetével elutasítani és mint egészben pervesztes felet a perköltésben is marasztalni kellett.”

TÁRCSA.

Gondolatok a nőnevelésről.

Előre látom a hoszu arcokat és a vállhuzogatásokat e tárcza czimének olvasásakor; de hogyha mindenki már eleve elémül, midőn talán nem új, de szerinte helyes s úgy lehet némi haszonnal legalább is gondolkodásra alkalmas szolgáltató olvasmányt akar nyújtani a közönségnek: úgy egyáltalán a sajtó czélja elérhető nem lenne s a nagy iv papírok fehéren jelennének meg, avagy éppen raktárokban porosodnának.

A társadalmi élet egy emberkor óta rohamos változáson ment keresztül. A mi régen a legnagyobb fényűzésnek tartatott, az mai napság rendes szükségletté vált; a kik régen minden igényüket könnyen — ugyszólván gond nélkül valának képesek kielégíteni — azok mostanában ugyancsak izzadnak, fáradnak, töprenkednek s mégis bizony gyakorta éreznék hiányt maguk körül, — s a kik helyett néhány tized előtt 100 meg 100 ember veritéke hullott a szántó földek megmivelésében s a vagyron, a jóllét, a hatalom létrehozásában: azok most maguk hajtogatják marhájukat a sovány földek barázdáin — ha ugyan az ősi birtokoknak néhány barázdája még fenn maradt s nem került idegen nyelvűek szurkos körmei közé!

Szóval mi nem mondhatjuk a régiekkel, hogy bizalmunk az ősi érényben! mert valljuk meg őszintén, hogy elődeinknek hajdani érénye ma immár boldogságra nem vezet. A szigorú kaszt szellem, mely a nemességet a jobbágyi s még a polgári elemtől is oly élesen elválasztá s mely oly nagy büszkeségünk vala, — ma immár csak a multnak emlékezetében kellene hogy éljen, s ha itt ott

felüté még fejét, csak nevetséget vagy olykor szerencsétlenséget, de jót, üdvöst semmi esetre nem szül.

A harczias vitézség sem lehet ma már egy nemzet boldogságának alapja, bárha az kívánatos, hogy ki ne haljon belőlünk.

Az elszigeteltség más népektől s a minden mást öndicsőségben gyönyörködés kora is messze elmarad a vasutak és a villámmal írás századában.

A vallásos rajongás századai is eltűntek a haladás és mivelődés ujkori vívmányai mellett, s bárha a szívek ékessége vallásos érénye ma is ékessége az embernek, de immár nem főczél, mely mellett minden más háttérbe szorul és teljességgel nem vezényszéke a kornak.

Mai napság nemzetek, államok és egyesek életének nagy és változhatlan vezérszeme irányelve és jelszava a munka.

A nagy és kicsiny a gazdag és szegény, az erős és gyöngye kell hogy tehetsége szerint és a végzet vagy a viszonyok által elébe szbott vagy önmaga által választott hatáskörben cselekvést, munkát fejtsen ki.

A tétlenség, a nyugalom; halál.

Ha most valaki, mint hajdon némely szentek, kőoszlopra állana s ott helatni akarna tíz husz esztendeig: bizony egy két hét mulat örökre elhallatna, mert aligha adnának az emberek elég táplálékot neki, miután mindenki a maga dologban fárad, s úgy hiszem az égi madarak sem érkeznének az ő gondozására!

De talán igen is őrész tétlen el a kitűzött tárgytól — hanem inkább csak látszatosan.

Ha igaz az, hogy korunk jelszava és irányezsméje, az életnek, legalább a jó életnek feladata és czélja, de egyszersmind és főképp eszköze a munka — s pedig alig hiszem, hogy ezt étségbe vonni lehetne: úgy az is

igaz, hogy tehát a gyermekeket munkásságra kell nevelni és szoktatni.

Egy két példát akarok fölhozni elmélkedésem megvilágítására.

X. kereskedő jó hitelnek örvend, merész vállalkozó, gyermekeivel együtt fényben uszik — de hirtelen jön a bukás, ő koldus lesz, gyermekei pedig, kiket munkára nem szoktatott: földönfutók, s az atyát sirjábakisérő lélekismereti vádlók!

Y. Földbirtokos, ki gazdag és nyílt házat tartott, az uzsorások körmei közé jut, az ősi jószág dobra kerül, a munkára nem nevelt gyermekek pár megmentett forintból tengődnek egy ideig, aztán a nyomorultak, az elégedetlenek, az átkozódók borzasztó osztályának lesznek könyektől sós száraz kenyér evői!

Z. jómodu polgár leányai olyan cifra kisasszonyok, hogy ugyancsak poroz végig az utca uszályuk után, hanem azért a kenyérsütés mesterségét nem értik, s midőn véletlen a munkás szerző kezű atyát betegség láncczolja ágyához s majd el is távozik az utolsó szállásra, a sir fekete üregébe: a viritos kisasszonyok még a gyász év előtt ismét czifrálkodnak, de az erkölcsnek utjáról már rég letertek, hogy később a nyomornak, a gyötrelmeknek undok hajlékában vesznek el a rövid, keserű gyönyörök után.

L. magasabb rangu ifju hivatalnok szép reményben, szép nőt vesz el, a kinél diszesebben senki nem öltözködik s már három szép apró gyermek is cziczomáson járkal a sétatéren velük; de a férj a sok bálozásban meghűlt, sorvasztó betegségbe esik, meghal s a munkát nem ismerő asszony szégyennyel keresi kenyerét, míg ő is belehal s három haszontalan, sőt veszedelmessé válható gyermek maradt utánuk szomorú emlékezetül.

(Folytatása következik.)

Felperesnek fellebbezése folytán kir. ítélőtábla csak azt mondta: „az elsőbírósági ítélet indokaiból helybenhagyatik.“

Felperesnek, ismétli fellebbezésére a legfőbb Itélőszék, hogy „a királyi ítélő táblának felidézett keleti és számu ítélete, az abban felhívott indokoknál fogva helybenhagyatik.“

A felperes daczára két egyenlő ítélet ellen közbevett fellebbezésnek meg nem bírságotlatott.

Miután ezen ítéletek törvényre nem alapítvák, sőt világos törvény ellenére hozattak; miután a tulajdonos, kinek tulajdonán dologi jog bekeblezve nincsen, azt respektálni nem tartozik, tehát nem is szorítható arra, hogy a haszonbért felmondja, melyet ő amugy is nem létezőnek tekint, miután jelen esetben a haszonbérlet midőn a bérleményt a keresetnek kézbesítése után ki nem bocsátotta, roszhiszemű birlalová vált, nem lehet kétség az iránt, hogy a felperes jogosítva volt a birtokot egyszerűen követelni.

A régi Róma jogtudósaink kijelentései pótolták ugyan a törvényt, sőt ezen responsa prudentium a legnagyobb befolyással voltak a római jog fejlődésére, valjon azonban a fehebb kimondott elv tekinthető-e responsum prudentium-nak, ennek megbírlása a tudományt illeti.

A curiai ítélet ellen érdemileg további jogorvoslat nem létező, nincs más, mód mint publicitásban keresni orvoslást, vagy legalább enyhülést.

A felperes most megadással várja a haszonbérletnek leteltét, és nincsen kedve a felmondáshoz fogai és utána ismét perelni, mi legjobban esetben ismét vagy három évig eltarthatna.

A Responsum prudentium ezt hozza magával.
Justus.

Vilmos császár és Olaszország.

Milano, 1875. október 20.

Vilmos német császár folyó hó 16 án este külön vonaton elindulván, 18 án már meg is érkezett Milanába.

A két uralkodó az indóházánál találkozott, megölelték egymást; a roppant néptömeg lelkesen üdvözölte a császárt, ki ágyuszó és a porosz néphymnusz hangjai mellett szállt az udvari hintóba; s az ünnepelesen díszített várúson át, melynek utcáin megszámlálhatatlan néptömeg hemzsegett, a palotába hajtatott.

Az utcákban, melyeken a német császár áthajtatott, a fogadás lelkes volt; a király és a német császár az első fogaton voltak, következtek a hercegek: Moltke tábornagy, Cialdini tábornok és Bülow. Megérkezés után a császárnak és királynak még egyszer meg kellett jelenniök az erkélyen, a császár azután a minisztereket, a kamara-elnököket és az udvari méltóságokat fogadta.

Nem czélom önt e felől, mint olyan politikai nagy horderejű eseményről értesíteni, mert ez már régi ígéret és a courtoisie szabályai szerint meg kellett hogy történjen és az osztrák császár és magyar király folyó évi április 5-iki látogatása is Velenczében, csak mint a barátság kifejezése és a bécsi látogatásnak viszonzása zajlott le a világesemények horizontján; s aztán tudni való, hogy az olasz király velencei felköszöntője: „Te bois à la santé de sa Majesté“ etc. itt is csak hasonló modorban lesz és lehet tartva, melynek végrefrainjei: „adjon isten a két országnak jóllétet és felvirágzást.“

Nem czélom elmondani, hogy Bismark, közvetlen az elutazás előtt, heves rheuma rohamai miatt honn maradt, hogy IX. Pius Msgr. Calabianát, a milánói érseket, megbizta Vilmos császárnak tisztelegni, s ha lehet, külön kihallgatást is eszközölni.

Nem czélom elmesélni a ragyogó fényt, csillogást, az egyes beszédek, melyeket a jó öreg szíves volt Minghetti, Visconti, Venosta, Ricotti, Saint Bon, Cantelli miniszterekkel, Robillant és Menabrea tábornokokkal váltani; mindezekről ön értesülni fog politikai tudósítójától, hanem igenis elmondom, hogy a lelkesültség, mely ma is, április 5-én is nyilvánult, akkora és oly bensőség kifolyása, hogy el merem mondani: „a nép szava, Isten szava.“ Sokkal lelkesültebben nyilatkozik az most, midőn három olyan ragyogó korona viselőinek barátságos és békés hajlamairól vesz tudomást, mint tette akkor, midőn valamely óriási hadsereg élén gőzölgő vérmezők, vagy füstölgő romok felett a vakság és terrorizmus uszályhordozóival tartaná valaki bevonulását, ha mindjárt a modern-világ egyik legékesebb diadalkapuján — a mi L'arco della Pace-nkon is át.

Sok bevonulót látott Milanó népe, mióta Belloveso 600 évvel Krisztus előtt e várost építé.

Az Insubrok idejétől azon korig, midőn már ragyogó szépsége miatt új Athénnek, vagy új Rómának is

nevezték városunkat; Maximian, Maxentius, Constantius és más római császárok ideje alatt, a midőn még a birodalom székhelye volt; a vas-korona fényes napjai alatt, vagy a midőn kipusztítva Attila alatt, leégetve I. Fridrich császár alatt, szomoruan tértek haza a szerencsétlen menekültek.

Hát, még a zsinatok idejében és meg azután. És a fehér márványból készült Domo 4500 szobrával a Viscontiak fénykorától fogva a modern-alaku Te Deum-okig mennyi mindent nem beszélhetne el, hol örvendetest, hol szomorut; de, ugyhiszem, valódiabb és őszintébb öröm soha sem sugárzott a Milánesi arcán, mint most, midőn nem félt attól, hogy valamelyik szomszédjának ragadozó préda után sóvárog a szeme.

A népeknek becsületes béke kell, s ha ezt megnyerik, könnyebben türik a sors csapásait.

Azzal zárom be soraimat, hogy az ünnepélyek különbözőlé és mesés tündériességgű változatosságai miatt ez úttal terjedelmes leírást a látogatás utánra halasztom, hisz most azt sem tudom a Visconti palota Cariatid termét írjam le, vagy a kivilágításnak adjam az elsőséget.

Legyen elég mára, hogy a Palázso Reale, Marino, delle archivescovado, della Contabilita, Gia Archinto, Belgioioso, Borromeo, Ciani, Durini és a többi fényárban üsznek, míg a Della Scala színház hat rend páhollyával a zsufolásig telve van.

A Clotild főhercezegasszony

védnöksége alatti „Székely leány-árvaház“ és maros-vásárhelyi jótékony nőegylet által 1875. október havában rendezett tárlaton a bírálóbizottmány által jutalomra érdemesítették, még pedig a következőképen:

Tribusz Antalnének ritka szép befőttyéért 1 arany. Simai Katinak himzett fehérneműiért 1 arany. Erlinger Róának szépen himzett fehérneműiért 1 arany. Barra Zsigmondné többféle házi süteményeiért 1 arany. Báró Apór Károlynak tótfalvi 1869-beli rizlingiért 1 tallér. Mlgos gróf Beldi Ferencznének dicső-szt-mártoni 1866-beli színboráért 1 tallér. Helyi műkertész Schnedáreknek virágkiállításáért 1 tallér. Ifj. báró Kemény Györgynek 1874-beli rizlingiért 1 tallér. Kassai Eszter árvaházi felügyelőnek aszalványaiért 1 tallér. Lupuj Váma koczkás szöveteiért 1 tallért. Kovács Imréné (Udvarhelyről) színes szöveteiért 1 tallér. Smiez Zsófinak himzésiért 1 tallér. Imreh Sándornének két éves szép párolt barackjáért dicső oklevél. Eránosz Antalnének szép szőlő- és batul almáiért dicső oklevél. Egyet Palinak összes veteményeiért dics. oklevél. Szikszai Zsigmondnének párolt gyümölcséért és befőttyéért dics. okl. Bak Sándornak rózsza rosolísáért dics. okl. Ifj. báró Kemény Györgynek 1862-beli tordai asztali boráért dics. okl. Jenei Albertnének veteményei- és befőttyéért dics. okl. Filep Albertnének összes veteménye- és gyümölcséért dics. okl. Gróf Toldalagi Eszter ritka szépen himzett párnájáért dicső oklevél. Adi Lászlónének házi szöveteiért dics. oklevél. Bucher Miksának szép almáiért dics. okl. Faragó Jánosnének többféle házi szöveteiért dics. okl. Báró Apór Károlynének összes veteményeiért dics. okl. Molnár János koronkai paraszt kertésznek összes veteményeiért dicső okl. Péterfi Annának szép és jó mustáros ugorkájáért dics. okl. Kabos Kálmánnének ecetes-ugorkájáért dics. oklevél. Vadadi Lajosnének muscat reinette almájáért d. okl. Veres Lászlónének (Debreczenből) szép és jó kenyere és perezéért dics. okl. Schlesinger Marinak finum czukros süteményeiért dics. okl. Bárdosi Jánosnének vanília dulszájzáért dics. okl. Bothos Gyulánének befőtt- és faschirozottjáért dics. okl. Fekete Ferencznének házi szőteményeiért dics. okl. Molnár Miklósnének szőlőiért dics. okl. Özv. Kassai Antalnének izletes kalácsáért d. oklev. Gáspár Terkának finum czukros süteményeiért dics. okl. Vagner Frigyesnének párolt barackjáért dics. okl. Gróf Beldi Ferencznének kitűnő színboráért d. okl. B. Apór Károlynak baczka-madarasi zamatos boráért dics. oklevél. Kibédi Biázini Domokosnének képmunkájáért dics. okl. Nagy Zsigmondnének házi fonaláért dics. okl. Knöpfner Mariczinak feltűnően szépen himzett párnájáért dics. okl. Marosán Ludovikának házi szöveteiért dics. okl. Magas Todorinak házi szöveteiért dicső oklev. Gróf Toldalagi Viktornének mustáros ugorkájáért dics. okl. Jeseke Venczel szentgyörgyi kertésznek összes veteményiért d. okl. Bartha Józsefnek szép szőlőiért d. okl. Domokos Áronnak összes veteményeért dics. okl. Sebestyén Mártonnak összes veteményiért dics. okl. Gróf Bethlen Emmának művészileg himzett szép párnájáért d. okl. Gróf Toldalagi Annának pompás- és munkásan himzett párnájáért dics. okl. Konradsheim bárónének összes diszmunkáiért

dics. okl. Gróf Bethlen Istvánnének ritka szépen himzett párnáiért dics. okl. Gróf Toldalagi Mari szépen himzett gallér- és manchetteiért dics. okl. Gróf Bethlen Vilmának ritka szépséggel himzett legyezőiért dics. okl. Gegő Emma diszmunkájáért dics. okl. Filep Eliz asztalterítőiért dics. okl. Máriaffi Mariskának esinosan himzett párnájáért dics. okl. B. Rothenthal Herichnének gondosan himzett párnájáért dics. okl. Komáromi Emmának szép himzésiért dics. okl. Horváth Fanni szép himzésiért dics. okl. Koos Lottinak harisnya-foltozásáért dics. okl. Szabó Kláának szépen himzett kender-párnájáért dics. oklevél. Lázár Gizellának szépen himzett fehérneműiért dics. okl. Lázár Róának szép himzésiért dics. okl. Bibari Gizellának asztaltakarójáért dics. okl. Gróf Eszterházi Annának szépen himzett tűpárnájáért dics. okl. Petri Jánosné intézetének dics. okl. Schneider Josefin intézetének dics. okl. Árva leány-intézetnek dics. okl.

Maros-Vásárhelyt, 1875. okt. 20-án.

A rendezőség.

Irodalom.

A Franklin-társulat jól ismert magyar irodalom intézet kiadásában a következő naptárak jelentek meg s küldettek be szerkesztőségünkhez is:

— „Nemzeti nagy képes naptár.“ Szépirodalmi és ismeret-terjesztő tartalommal, számos képpel s egy nagy czimképpel. Magyar birodalmi közigazgatási tisztai czimtárral; szerkeszti Aldor Imre; VII ik évfolyam.

— „A községi jegyzők naptára és évkönyve“ szakértő dolgozó társak tollából tanulságos cikkek-ből áll. Szerkeszti Dr. Dárdai Sándor II-ik évfolyam.

— „Iparos-naptár,“ mely az iparszabadságról, házi iparunkról, a közkereseti szövetkezetekről, az iparkiallításokról stb. közöl cikkeket. E naptárt szerkeszti Gelléri Mór az „Alföldi iparlap“ szerkesztője, s ára 50 krajczár.

— „István bácsi naptára“ számos képpel, alapítá Májer István, szerkeszti Köhalmi K. József. XXI. évfolyam. Ára 50 kr.

— „Protestáns uj képes naptár“ szerkesztette Duzs Sándor, tanár. Ára 50 kr. Mig az előbbi rom. katolikus, addig az utóbbi protestáns közönségre számít. Utóbbiból megemlitjük Gönczy Pál arczképét és életrajzát. A felekezeti naptárak sorában uj vállalat.

— „A magyar nők házi naptára“ szerkeszti Beniczky Irma. Napló-jegyzetekkel ellátva. VIII-ik évfolyam. Ára 60 kr.

— „Falusi gazda naptára.“ Szerkeszti Máday Izidor, a földmivelés, ipar és keresk. ügyi miniszteriumban titkár, XII-dik évfolyam. Ára füzve 80 kr.

— „Uj honvéd naptár.“ (Egyuttal katonai naptár.) Szerkeszti Aldor Imre. IX-ik évfolyam. Ára 60 kr.

— „A nép zászlója naptára.“ A magyar nép számára. Szerkeszti Aldor Imre. VIII-ik évfolyam. Ára 40 krajczár.

— „Kossuth naptár.“ Szerkeszti Honfi Tihamér VI-ik évfolyam. Számos a szöveg közé nyomtatott képpel. Ára 40 kr.

— „Lidércz naptár.“ kalandok, bűnesetek, tündérregék, csodás tünemények stb. gyűjteménye XV-ik évfolyam. Ára 60 kr.

— „Nevesünk“ uj humorisztikus és mulattató naptár, számos képpel illusztrálva. VII-ik évfolyam. Ára 40 krajczár.

— „A magyar nép naptára.“ Képes kalendárium, sokféle hosznos és mulattató olvasmányal elátva. Szerkeszti Tatár Péter a magyar nép számára. Ára 25 krajczár.

— „Kis nemzeti naptár“ a magyar nép számára, szerkeszti Tatár Péter. Ára 20 kr.

Ezen naptárak közül, melyek oly sokfelé ágoznak, kiki foglalkozása kedvtelés szerint választhat magának, kaphatók azok minden könyvtárúsnál olcsóságuk bizonyára ajánlóvá teszi azok megszerzését.

— Az „Apollo“ czimű zeneműfolyóirat negyedik kötete legujabban megjelent tizedik számának tartalma: 1) Impromptu Feigler Viktortól. 2) Albumlapok Beliczay Gyulától. 3) Szerelmi dalok Büky Györgytől. 4) Maros vize folyik esendesen, népdal a „Háromszéki leányokból“, átírta id. Ábrányi Kornél. A borítékon: Seemann József egyház-zeneszerző, életrajzi vázlat (képpel). A zenetörténelme Kapi Gyulától. — Vegyes. Zeneműjegyzék. Előfizetési ár egész évre 6 frt, félévre 3 frt. A jelen szám 1 frtéért külön is megszerezhető. Az előfizetés vidéken legelészerűebben a postahivataloknál postautalványozás útján eszközölhető; Budán, az „Apollo“ kiadóhivatalában iskola-uteza 681. sz. a. Minden eddig megjelent szám és kötet folyton kapható.

Hirrovat.

○ **Beállottak a hoszu esték** s a közönség várja a színészek megérkezését, de egyszersmind balsejtelemmel látjuk az előadások kevésbé látogatottságát utszáink gyarló világítása miatt. Ugyan kicsoda lesz képes a sötét, kátyus, sáros utszákon 10—11 órakor vesződni hazafelé? Hogy többet ne említsünk, csak a diszes utcának szánt régi nagy közön alig három halvány láng csillog messze egymástól csak mint egy az iránt jelezvén, hogy körülbelül merre felé kell tartani. Bizony szükség volna már egy kissé több gondot fordítani ezen nem jelentéktelen s egyhangu megróvást és elégedetlenkedést szülő körülményre.

○ **Jókai Mór**, ki ez évben tölté be 50-dik évét, 1846-ban lépett „Hétköznapiak” című 2 kötetes regényével a nyilvánosság terére, s azóta 200 kötet művel gazdagította irodalmunkat, s nem csak a miénket, de — miután több munkája számos cultur nyelvre le van fordítva — a világirodalmat is. Őszintén kívánjuk, hogy legalább is addig éljen, míg kötetekinek nagy számát megkészserezheti.

○ **Tamási József**, a budapesti nemzeti színház volt kitűnő népszínmű éneke, jelenleg Kolozsvárra vendég-zerepel a közönség nagy gyönyörűségére; fölhevítjük Nyéki úr figyelmét előre is a jeles művészre, ki, tudomásunk szerint, jelenleg nincs elszereződve, hogy igyekezzék megnyerni néhány vendégszerepre a derék színészt.

○ **Interpellatio a t. polgármester urhoz.** Évek hoszu során át nyögtem az elhagyatottság siralmas helyzetében s mindig féltem, hogy az igen tisztelt T. ur valami esteli hazamenetel alkalmával romlott és hol mélységgel hol dombocskákkal vagy kiálló kövezettel disztelenkedő hátamon egyszer csak elesik; most már a tekts ur Isten segédelmével s a mi örömeinkre polgármester lett, kérem tehát könyörüljön szánalmas helyzetemen és csináltasson belőlem egy tisztességes utcát — respective köveztesse ki engemet is a régi baromvásárutczá-

hoz hasonlóan, hogy oly sok becsületes adófizető polgárnak nyaka ne legyen minden napon veszedelemnek kitéve.

— **A petroleumadó.** Az osztrák pénzügyminiszter exposéjából értesülhetni, hogy tárgyalások vannak folyamatban az osztrák és a magyar pénzügymin. közt a petroleumadó behozatala tárgyában. E tárgyalások már elvi megállapodásra is vezettek s csak az adótétel magassága iránt nem jött még létre megegyezés. A „N. fr. Persse” értesülése szerint az pénzügyminiszter a petroleumadóból három millió forint bevételt vár.

— **A n.-szebeni m. kir. postaigazgatóság** közhirre teszi, miszerint Tordamegyében ideiglenesen beszüntetve volt disznajói m. kir. postahivatal f. évi november 1-én működését ujlaj kezdte meg, mely postahivatal levél és kocsi posta szolgálattal foglalkozand és összeköttetését a Deda és Szászrégen közt hetenként négyszer közlekedő különcszekérposta járatok útján nyeri. E postahivatal kézbesítési körét következő helységek képezik: Oroszfalu, Monosfal, Kövesd, Lúget, Répa, Maros-Hudák Disznajó, Véts, Holtmaros és Magyaró községek.

— **Fogaraszvidékére** kebeleztet Felső-Vencze községében e hó 19-én tűz ütött, ki 35 gazdának épületei a lángok martalékaivá lettek. Három ember olyan súlyosan megégett, hogy meggyógyulásukhoz nincsen remény. A tűz egy idegen ács vigyázatlanságból eredt, ki a szalma közt égő pipával járkált. A nép annyira felingerült az ácsra, hogy a lángok közé akarta dobni s csak a csendőröknek sikerült ennek végrehajtását megakadályozni.

Törvénykezés.

A maros-vásárhelyi m. kir. ítélő tábla nyilvános ülésében az 1875-dik évi október 24-én és következő napjain következő ügydarabok adatnak elő:

I. Osztály. II. Tanács polgári ügyekben.

Pipos Péter r. b. által:

Geld Lázár s t. Ó. Sinka község e. 600 forint, Maxi-

moie Moische s t. Tmoce Toma e. Orza Anna és Erímia holtaknak nyilvánítása, Stefán Katalin, Radulu George e. hozomány kiadása, Heszlinger Elkán, s t. Paszeu Nusiu e. 74 forint 20 kr., Klein Izrael, Goldstein Bernád e. viszh., Stingasiu Simeon, Siosu Ssefán e. birtokháborítás, Tuuyogi Farkas, Láp Juon hagyatéka s t. 35 forint, Gál Dénes, Kovács Lőrinczné e. 20 forint, Márton Márton, Márton Ferencz s t. e. 122 forint 34 kr., Horodi Imre, Torda város közönsége e. 376 forint 40 kr., iránti ügyekben.

Szolga Miklós r. b. által:

A kir. kincstár, Szacske Alajos hagyatéka e. 366 forint, Fejungyán Juon, s t. Veinberger Pál e. 60 forint s járul., Kovács Ferenczné, Biró Gyula e. 24 forint 33 kr., Virtolonei Simon, Mihályka Juon e. 9 forint, Vlád Alexa s t. Vlád Lepedus s t. e. igény p., Véser Frigyes, Mám Juon hagyatéka s t. 300 forint, Kecskeméti Samu, Hirsch Moricz e. 25 forint, Mihonyszk Gyorgye, Kus Nicolai e. s. v. h., Márkus János, Márkus Ferenczné e. kártérítés, iránti ügyekben.

Itvánffy Pál r. b. által:

Miklotai István, Kaveczki Kázmérné e. 6 forint 70 kr., Mandl Hersch, Lévi Samu e. 156 forint s jár., Miklós Balázs, Csáti Albert e. 12 forint 20 kr., Bartos Péter, Tamás János e. 100 forint s járul., M. váradja község, Juon Blaga s t. e. viszh. h., Kovács Soma, Sárdi Miklós e. 151 forint, Hábor Vaszilika s t. özv. Szabó Miklósné e. som. viszh. h., Ravéka Stoika Josif. Csigmaján Vaszi e. kártérítés, Ábrahám Izsák Blum, Stanu Grigore s t. som. viszh. h., Diámértstein Ábrahám, Barabás Pál e. 330 forint s járul., Cuka Gligor, Márku Vaszi e. kártérítés, Grofcsék Nándor, Katona Gusztáv e. 253 forint 57 1/2 kr., Gollner Katalin, Roszler József hagyatéka 50 forint, iránti ügyekben.

Felelős szerkesztő:

KUTI ALBERT.

Nagy választékban mindenféle üveg- és pohárneműk, különös figyelemre ajánlom új liter-mérték rendszerű metszett üvegraktáromat.

A CSAPÓ SÁNDOR

czég alatti fiók-üzletet Maros-Vásárhelytől, főtér, Görög örökösei házukban,

teljesen újan és a jelenkor legfőbb igényeinek mindenben megfelelőleg felszerelvén és berendezvén, ajánlja az efféle norinbergi és díszáru üzletekben szokásos minden kigondolható árucikkeinek

DÚS RAKTÁRÁT

meglepő terjedelmes választékban, u. m.:

bel- és külföldi diszmű-árakat; pipere asztali cikkek; a legfinomabb angol és francia illatszereket; illatos szappanokat; haj-, ruha-, fog- és körömkeféket; bontó-, simító-, választó- és tűző-fésűket; asztali-, úti- és falitükröket; **halász-, vadász-, lovagló- és séta-szereket**; úti-táska- és bőröndöket; női kézi- és övtáskákat; pénz-, szivar- és dohánytárczákat; legfinomabb tajték szivar- és dohány-pipákat, valamint minden más dohány-készletet; utcai- és béli-legyezőket; esernyőket, (gummy) esőköpenyeket; talmi arany, china ezüst, alpaca, pakfong, britania, bronz, öntöttvas stb. tárgyak; asztali-, zsebbeli-, toll- és kerti-késeket; vászon-, papír-, köröm- és himző-ollókat; evő-, kávé- és merő-kanalakat; kávéörök és kávéöntő-gépeket bádög-, réz- és porcellánból; réz és minden másnemű ércz gyertyatartókat; fa- és pléhtálcákat; finom porcellán edények-, étkező-, kávé- és thea-készleteket; metszett üvegcancsók-, palaczkok- és poharakat nagy mennyiségben;

látszerészai áruk, mint:

szemüvegek, színházi látszövek, hév-, idő- és szeszmérőket stb.;

a legnagyobb választéku gyermek-játékok;

valamint ezer más itt egyenként elő nem sorolható tárgyak,

minden versenyt kizáró legméltányosabb jutányos, de határozott árakban.

Megrendelések vidékre készpénz, vagy utánvét mellett gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

(147)

(1—*)

Vasbütörök és hajtott faszékek a legjobb gyártásból mintá után megrendelhetők.

Nyomtatta Imreh Sándor Maros-Vásárhelytől az ev. ref. főiskola gyorssajtóján 1875.